

Eriarvoisuuden tila Suomessa 2020

Pääkohdat

Koonnut Maija Mattila

Eriarvoisuuden
tila
Suomessa
2020

Toimittanut Maija Mattila

KALEVI SORSA -SÄÄTIÖ

Luvut

1. [Tulo- ja varallisuuserot](#)
MARJA RIIHELÄ & MATTI TUOMALA
2. [Terveyserot](#)
KATRI AALTONEN, SANNI KOTIMÄKI, LAURA SALONEN & ESSI TENHUNEN
3. [Eriarvoisuus koulutuksessa](#)
SANNA KAILAHEIMO-LÖNNQVIST, ELINA KILPI-JAKONEN, MIKKO NIEMELÄ & IRENE PRIX
4. [Eriarvoisuuden periytyminen](#)
NIKO ESKELINEN, JANI EROLA, ALEKSI KARHULA, LUCIA RUGGERA & OUTI SIRNIÖ
5. [Tulojen yhteys äänestysaktiivisuuteen ja puoluevalintaan](#)
HANNA WASS & TIMO M. KAUPPINEN
6. [Nuorten rasismien kokemukset peruskoulussa ja toisella asteella](#)
TUOMAS ZACHEUS
7. [Ruumiin kokoon liittyvä sukupuolittunut syrjintä](#)
HANNELE HARJUNEN

Tulo- ja varallisuuserot

MARJA RIIHELÄ & MATTI TUOMALA

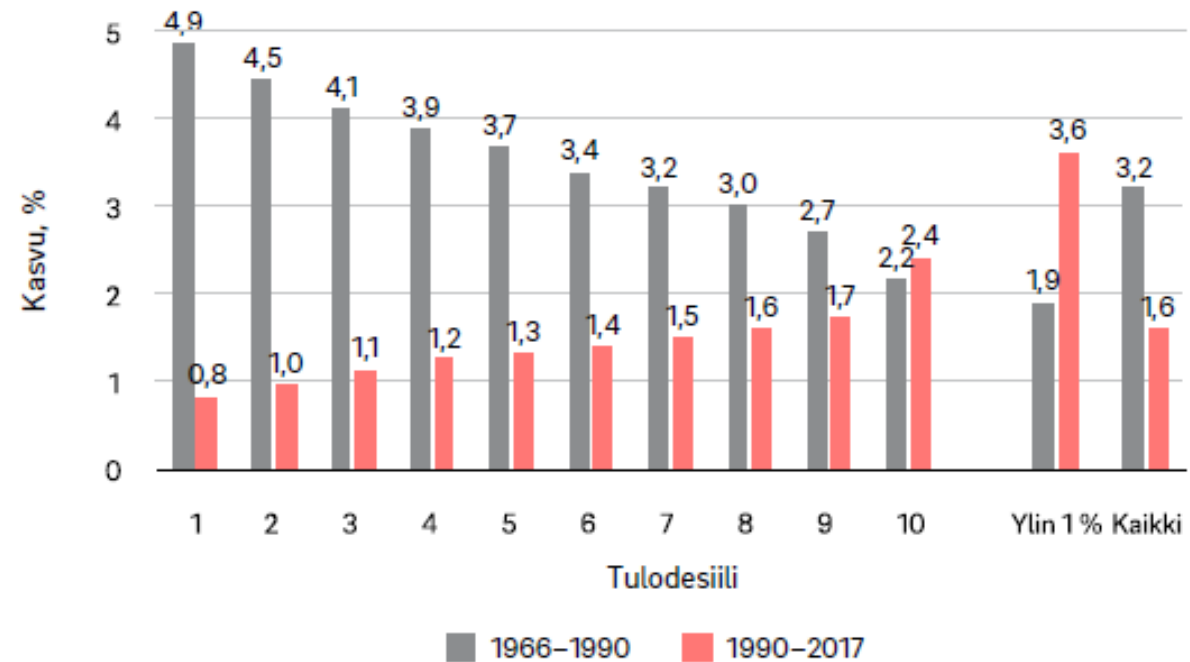

- Kun vertaillaan ajanjaksoja 1966–1990 ja 1990–2017, huomataan, että tulojen kehitys tulojakauman eri kohdissa on ollut päinvastaista.

Kuvio 1.1a Käytettävissä olevien tulojen vuosikasvu vuosina 1966–1990 ja 1990–2017 tuloluokittain.

Aineistolähde: Kulutustutkimukset 1966–1990 ja Tulonjaon palveluaineisto 1990–2017.

Tilastokeskus; Riihelä, Sullström & Tuomala (2016), päivitetty.

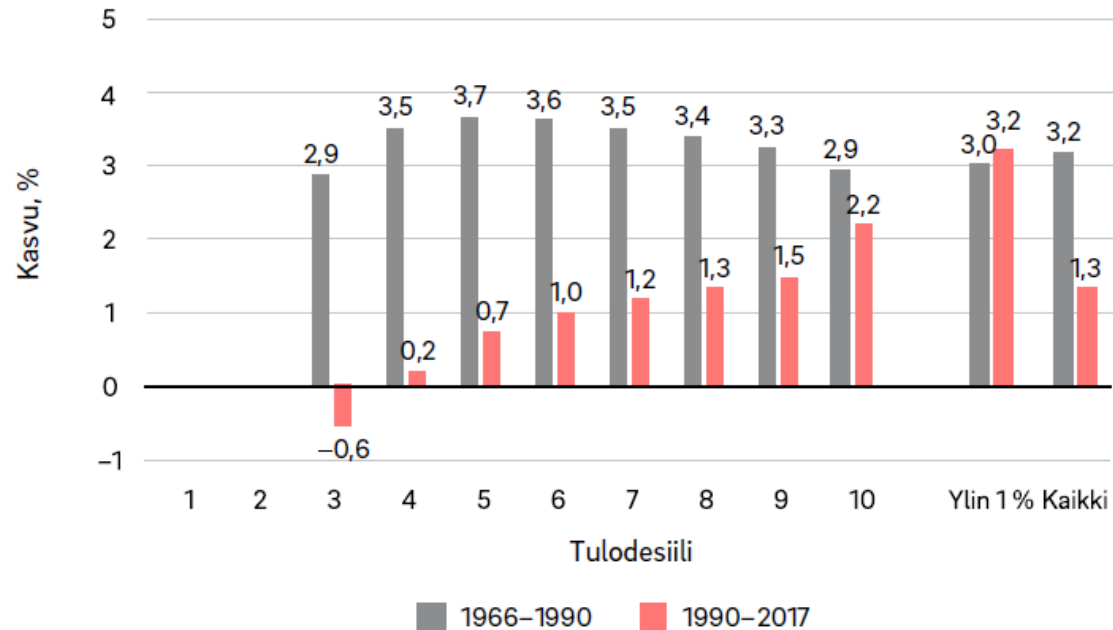
Tulo- ja varallisuuserot

MARJA RIIHELÄ & MATTI TUOMALA

Kuvio 1.1b Tuotannontekijätulojen vuosikasvu 1966–1990 ja 1990–2017 tuloluokittain.

Aineistolähde: Kulutustutkimukset 1966–1990 ja Tulonjaon palveluaineisto 1990–2017, Tilastokeskus; Riihelä, Sullström & Tuomala (2016), päivitetty.

Tulo- ja varallisuuserot

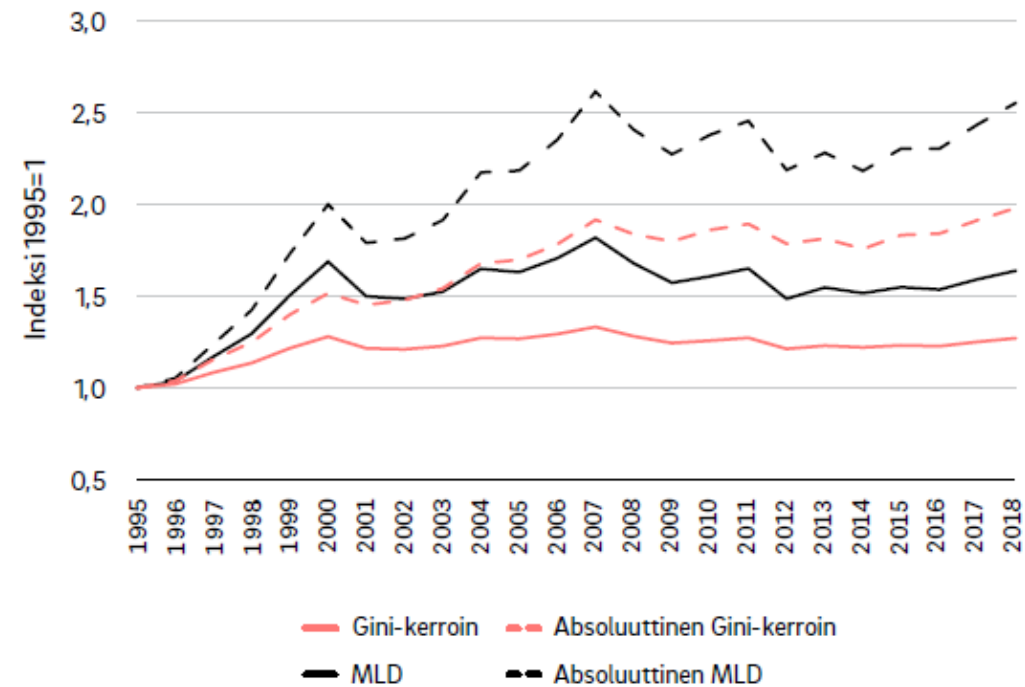
MARJA RIIHELÄ & MATTI TUOMALA

- Tuloerojen kehitys Suomessa näyttää erilaiselta riippuen siitä, mitä mittaria käytetään.

Kuvio 1.4 Tuloeromitat (Indeksi 1995=1) käytettävissä oleville ekvivalenteille rahatuloille Suomessa 1995–2018.

Aineistolähde: Tulonjaon kokonaisaineisto 1995–2018, Tilastokeskus.

Tulo- ja varallisuuserot

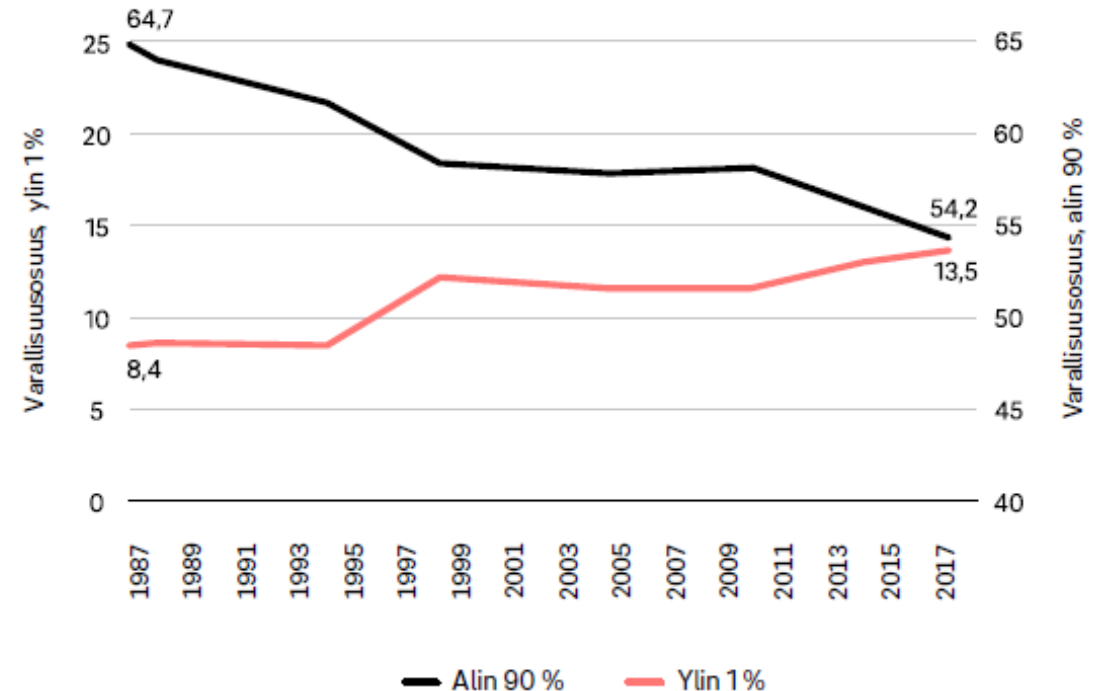
MARJA RIIHELÄ & MATTI TUOMALA

- Ylimmät varallisuusosuudet ovat jatkaneet kasvuaan vielä vuonna 2008 alkaneen talouskriisin jälkeenkin.

Kuvio 1.8 Nettovarallisuuden osuudet ylimmässä prosentissa ja alimmassa 90 prosentissa.

Aineistolähde: Varallisuustutkimukset 1987–2016, Tilastokeskus; Riihelä ym. (2015) päivitetty.

Tulo- ja varallisuuserot

MARJA RIIHELÄ & MATTI TUOMALA

- Varallisuusaineiston perusteella nettovarallisuuden kasvu on ollut selvästi ripeämpää varakkaimmassa yhdessä prosentissa kuin sitä edeltävässä neljässä prosentissa (96–99 %).
- Keskimääräinen varallisuus ylimmän yhden prosentin ryhmässä 4,5-kertaistui ja sitä alemman neljän prosentin ryhmässä 3,5-kertaistui vuodesta 1987 vuoteen 2016.
- Alimmassa 90 prosentissa kasvu oli tällä ajanjaksolla varsin vaatimatonta.
- Ajanjaksolla 2009–2016 ylimmässä yhdessä prosentissa vuosikasvu oli 4,1 %. Koko väestössä vastaava luku oli 1,7 %.

Tulo- ja varallisuuserot

MARJA RIIHELÄ & MATTI TUOMALA

• Päätelmät ja suositukset

- Tuloerojen mittaamisessa ja niiden kommentoinnissa pitäisi päästä eroon Gini-kertoimen hallitsevasta asemasta. Gini-kerroin aliarvioi muutokset tulojakauman ylä- ja alapäässä.
- On huomioitava, että tilastolähteisiin perustuvat tiedot tulo- ja varallisuuseroista ovat aliarvioita todellisuudesta.
- Tutkimukset osoittavat, että tuloerojen kasvu tai suuret tuloerot eivät edistä talouskasvua vaan pikemminkin haittaavat sitä. Esimerkiksi Suomessa tuotannontekijätulot kasvoivat hyvinvointivaltion rakentamisen aikakaudella 1966–1990 nopeammin kuin globaalin kilpailuvaltion aikakaudella 1990–2017, jolloin tuloerot kasvoivat.
- Tulo- ja varallisuuserojen kaventamisen näkökulmasta olisi perusteltua luopua eriytetystä ansio- ja pääomatulojen verotuksesta ja muuttaa verojärjestelmä kauttaaltaan progressiiviseksi.
- Samalla mahdollisuudet suojautua veroilta sijoitus- ja holdingyhtiöiden avulla poistuisivat. Lisäksi pitäisi ottaa käyttöön tulojen ja varojen ilmoitusvelvollisuus. Tällä tavalla saataisiin tietoa vakuutuskuorissa olevista varoista ja tuloista.

Terveyserot

KATRI AALTONEN, SANNI KOTIMÄKI, LAURA SALONEN &
ESSI TENHUNEN

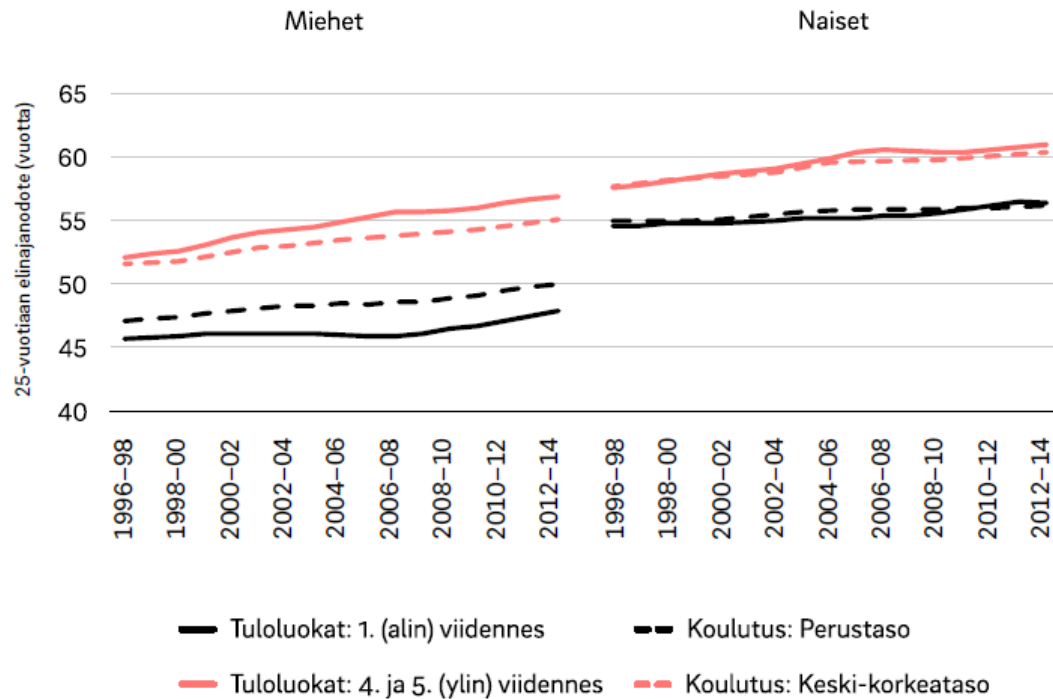
- Huolimatta siitä, että terveyserojen kaventaminen on viime vuosikymmeninä ollut terveystalouden keskeinen tavoite, ihmisten sosioekonomiseen taustaan liittyvät erot terveydessä eivät ole juurikaan kaventuneet.
- Koulutus ja/tai tulotaso on yhteydessä lukuisiin terveyden osa-alueisiin kuten alkoholikuolleisuuteen, ruokatottumuksiin, liikunnan harrastamiseen, työssä jaksamiseen ja työhyvinvointiin, fyysisen työkyvyn kokemukseen, sairauspoissaoloihin, työkyvyttömyyseläkkeisiin, pitkäaikaissairauksiin, terveiden elinvuosien odotteeseen ja mielenterveysongelmiin.
- Lapsiköyhyys on yleistynyt ja pitkittynyt.
- Kuolleisuudessa ja elinajanodotteessa erot tuloryhmien välillä ovat yleensä hiukan suuremmat kuin erot ammattiaseman tai koulutuksen perusteella.
- Miehet ovat terveydessä keskenään epätasa-arvoisempia kuin naiset.

Terveyserot

KATRI AALTONEN, SANNI KOTIMÄKI, LAURA SALONEN & ESSI TENHUNEN

Kuvio 2.1 25-vuotiaan elinajanodote (vuotta) ajanjaksoilla 1996–2014 tuloviidenneksittäin (alin ja ylimmät) sekä koulutusluokittain miehillä ja naisilla. Lähde: Suomalaisten kuolleisuuserot tulo- ja koulutusryhmittäin -raportti. THL:n Terveystemme.fi -palvelu.

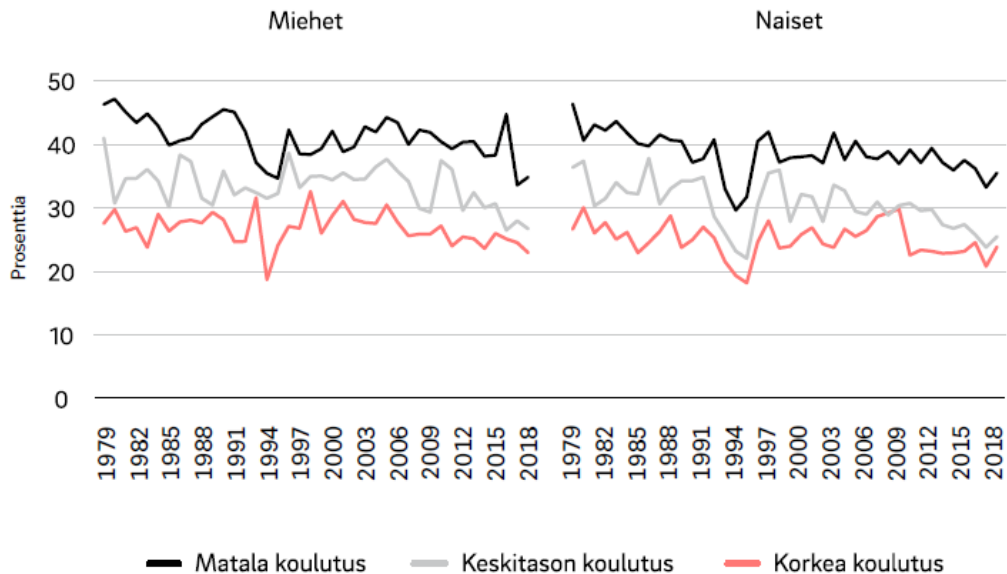
Terveyserot

KATRI AALTONEN, SANNI KOTIMÄKI, LAURA SALONEN & ESSi TENHUNEN

Kuvio 2.2 Terveytensä keskitasoisiksi tai sitä huonommaksi kokevien osuus (%) sukupuolen ja koulutuksen mukaan 20–64-vuotiaista 1979–2018.

Lähteet: THL: Suomalaisen aikuisväestön terveyskäyttäytyminen AVTK (1979–2012), Alueellinen terveys- ja hyvinvointitutkimus ATH (2013–2017) ja FinSote (2018). Suhteellinen koulutustaso on laskettu kymmenvuotiskäluokittain tutkimukseen vastanneiden ilmoittamista koulutusvuosista.

Terveyserot

KATRI AALTONEN, SANNI KOTIMÄKI, LAURA SALONEN &
ESSI TENHUNEN

• Päätelmät ja suositukset

- Terveyden eriarvoisuuden juurisyyt kumpuavat laajemmasta yhteiskunnallisesta eriarvoisuudesta. Siksi terveysvaikutukset pitäisi arvioida ja huomioida tehdessä mitä tahansa päätöksiä, jotka vaikuttavat eriarvoisuuteen. Näitä ovat muun muassa asuin-, työ- ja elinolosuhteisiin, työllisyyteen, palkkaeroihin, köyhyyteen ja huono-osaisuuden pitkittymiseen ja periytymiseen vaikuttavat päätökset.
- Lapsuutta on tärkeä tukea perheisiin, varhaiskasvatukseen ja kouluun panostamalla, koska terveyserot saavat alkunsa lapsuudessa.
- Universaalit toimet ovat parantaneet väestön terveyttä yleisesti. Jos lisäksi halutaan kaventaa terveyseroja, tarvitaan kohdennettuja keinoja kaikista heikoimmassa asemassa olevien terveyden parantamiseksi.
- Työttömien hyvinvointia, työllistymistä ja työkykyä edistävää palvelujärjestelmää sekä terveyspalveluiden saatavuutta on parannettava.
- Terveystietoon vaikuttaminen pelkästään informaatiota lisäämällä on osoitettu tehottomaksi. Terveellisiä elintapoja voidaan tukea yhteiskunnallisesti esimerkiksi vaikuttamalla tupakan, alkoholin ja elintarvikkeiden hintaan, saatavuuteen tai markkinointiin.

Eriarvoisuus koulutuksessa

SANNA KAILAHEIMO-LÖNNQVIST, ELINA KILPI-JAKONEN,
MIKKO NIEMELÄ & IRENE PRIX

- Suomi on Euroopan kärkimaita koulutuksessa, ja väestön koulutustaso on verrattain korkea.
- Koulutustaso on noussut koulutusekspansion myötä, jolloin myös koulutuksen merkitys esimerkiksi työmarkkinoilla on kasvanut. Kääntöpuolena ilman tutkintoa jäämisestä on tullut merkittävä syrjäytymisriski.
- Yksilön oikeus kouluttautumiseen on turvattu muun muassa maksuttomalla koulutuksella sekä erilaisilla tulonsiirroilla, mutta tästä huolimatta esimerkiksi sosioekonominen tai etninen tausta vaikuttaa hankittuun koulutukseen.
- Matalasti koulutettujen vanhempien lapset ovat edelleen keskimäärin matalammin koulutettuja kuin korkeasti koulutettujen vanhempien lapset, ja maahanmuuttajien lapset matalammin koulutettuja kuin valtaväestön lapset.

Eriarvoisuus koulutuksessa

SANNA KAILAHEIMO-LÖNNQVIST, ELINA KILPI-JAKONEN,
MIKKO NIEMELÄ & IRENE PRIX

- Vanhempien koulutustaustan vaikutus lasten yliopistokoulutuksen hankkimiseen on vahvistunut, kun verrataan vuosina 1950–1965 ja 1966–1990 syntyneitä.
- Ammattikorkeakoulut (toisin kuin yliopistot) tarjoavat väylän pienelle eriarvoisuuden vähentymiselle. Ammattikorkeakoulut ovat mahdollistaneet erityisesti entisen opistoasteen suorittaneiden vanhempien lapsille korkeakoulutuksen hankkimisen ja siten koulutuksellisen eron pienentämisen suhteessa yliopistokoulutettujen vanhempien lapsiin.

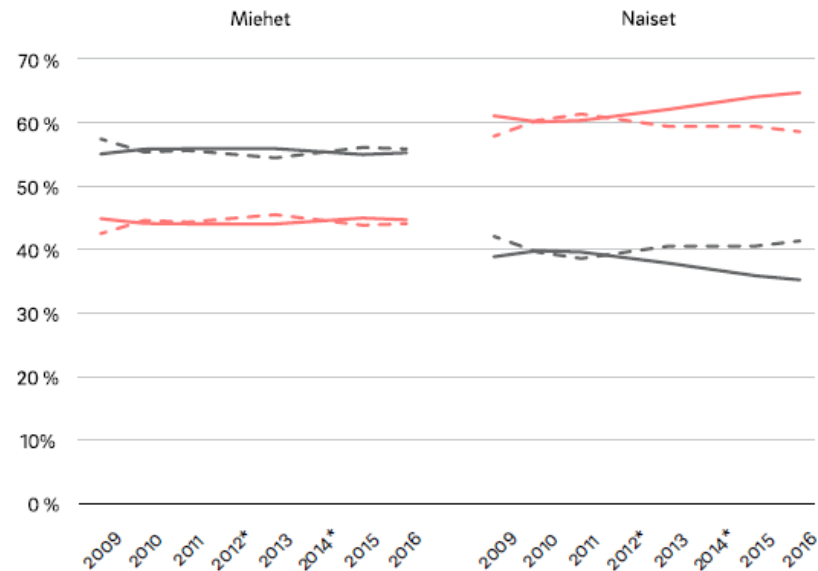
Eriarvoisuus koulutuksessa

SANNA KAILAHEIMO-LÖNNQVIST, ELINA KILPI-JAKONEN,
MIKKO NIEMELÄ & IRENE PRIX

- Nuorten koulutuspolut eriytyvät toisen asteen koulutuksessa sukupuolen ja äidinkielen mukaan.

Kuvio 3.2 Toisella asteella opiskelevat nuoret vuosi peruskoulun päättämisen jälkeen, peruskoulun suoritusvuoden, sukupuolen ja äidinkielen mukaan (%).²³

* Edellisen ja seuraavan vuoden keskiarvo

— % lukio, kotimainen äidinkieli — % ammatillinen perustutk., kotimainen äidinkieli
- - % lukio, muu äidinkieli - - % ammatillinen perustutk., muu äidinkieli

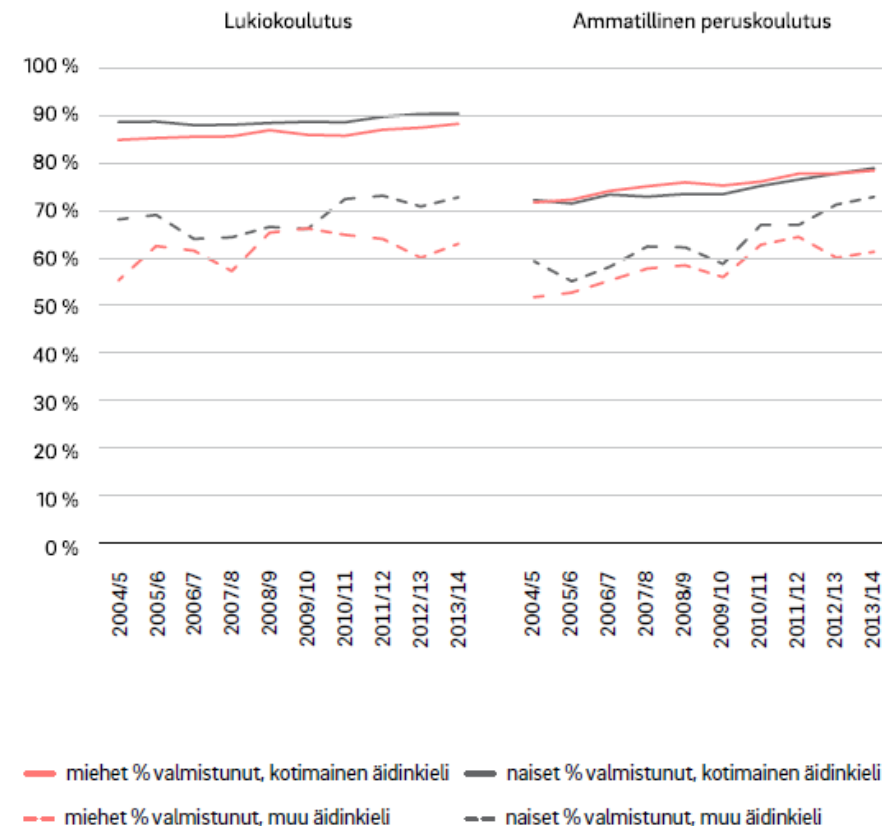
Eriarvoisuus koulutuksessa

SANNA KAILAHEIMO-LÖNNQVIST, ELINA KILPI-JAKONEN,
MIKKO NIEMELÄ & IRENE PRIX

- Riski jättää toinen aste kesken koskee etenkin ammatillisen tutkinnon aloittaneita sekä vieraskielisiä nuoria.
- Maahanmuuttotaustaisilla nuorilla on valtaväestöön nähden moninkertainen riski jättää toinen aste kokonaan suorittamatta.

Kuvio 3.3 15–19-vuotiaana toisen asteen koulutuksen aloittaneiden valmistuminen 4 vuotta opintojen aloittamisesta sukupuolen, äidinkielen ja opintojen aloituslukuvuoden mukaan (%).²⁴

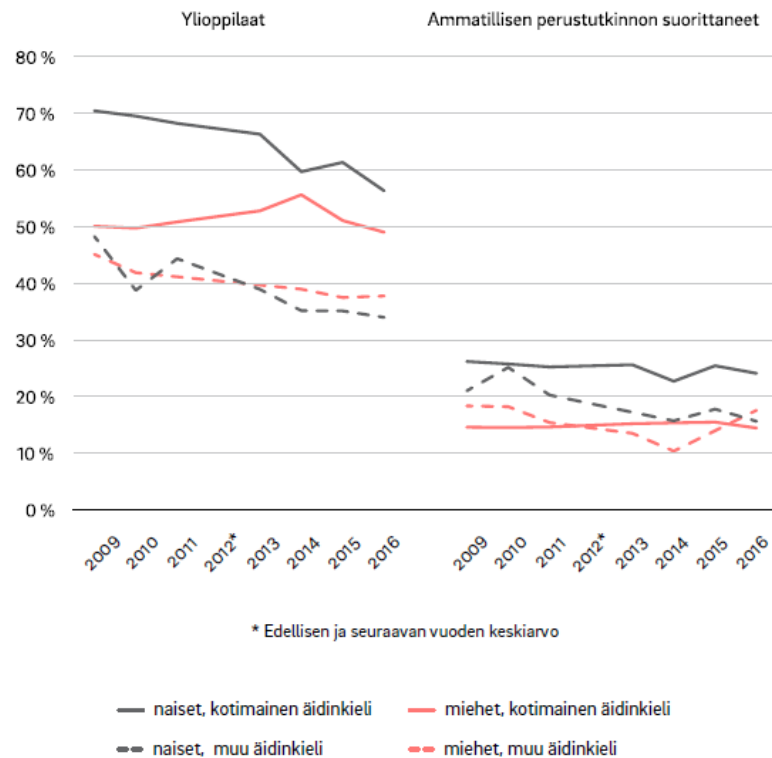

Eriarvoisuus koulutuksessa

SANNA KAILAHEIMO-LÖNNQVIST, ELINA KILPI-JAKONEN,
MIKKO NIEMELÄ & IRENE PRIX

Kuvio 3.4 Toisen asteen jälkeinen opiskelu (%) vuosi edellisen tutkinnon suorittamisen jälkeen. 20–24-vuotiaat toisen asteen suoritusvuoden, edellisen tutkinnon koulutuslajin, sukupuolen ja äidinkielen mukaan.³⁴

Eriarvoisuus koulutuksessa

SANNA KAILAHEIMO-LÖNNQVIST, ELINA KILPI-JAKONEN,
MIKKO NIEMELÄ & IRENE PRIX

• Päätelmät ja suositukset

- Oppivelvollisuuden pidentäminen kiinnittäen huomiota alakohtaisiin aloituspaikkoihin ja opintojen läpäisyyn on eriarvoisuutta vähentävää politiikkaa.
- Koulutuspolkujen avoimuutta on syytä parantaa.
- Koulutuspaikkojen lisääminen korkea-asteella on kenties tehokkain keino vähentää ylisukupolvista eriarvoisuutta, joskin on huomioitava, että sen vaikutukset näkyvät viiveellä.
- Ensikertalaisia suosivan opiskelijavalintauudistuksen vaikutukset koulutuksellisen eriarvoisuuden vähentämiseen ovat epäselvät. Näyttää siltä, että koulutuksen periytyvyyttä ei voi vähentää opiskelijavalintaan vaikuttamalla.
- Maahanmuuttotaustaisten lasten ja nuorten koulutussiirtymien turvaaminen erillistoimilla on tarpeen, koska maahanmuuttotaustaisten ja valtaväestöön kuuluvien välillä on havaittavissa eriytymistä koulutuspolulla edetessä.
- Koulutusjärjestelmän on oltava avoinna myös aikuisväestölle.
- Koulutusjärjestelmää ei voida uudistaa erillään muista politiikkalohkoista, vaan koulutuksellisen eriarvoisuuden vähentäminen edellyttää myös koulutuksen tarjontaan ja rahoitukseen, sosiaaliturvajärjestelmään ja työvoimapolitiittiseen koulutukseen liittyvää kokonaisvaltaista näkökulmaa.

Eriarvoisuuden periytyminen

NIKO ESKELINEN, JANI EROLA, ALEKSI KARHULA,
LUCIA RUGGERA & OUTI SIRNIÖ

- Eriarvoisuuden periytymisessä Suomi pärjää kansainvälisesti vertaillen hyvin: Koulutuksen hankkiminen, hyviin yhteiskunnallisiin asemiin pääseminen ja taloudellinen hyvinvointi ovat periaatteessa mahdollisia perhetaustasta riippumatta.
- Suomessakin kuitenkin sosiaalinen huono-osaisuus periytyy.
- Viime vuosikymmeninä sosiaalinen nousu on hidastunut, mikä johtuu osittain vanhempien ikäpolvien koulutustason noususta suhteessa edellisiin sukupolviin.

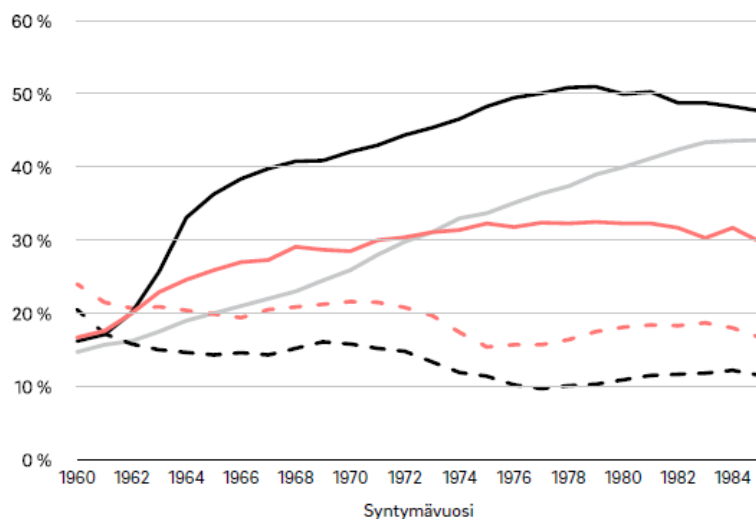
Eriarvoisuuden periytyminen

NIKO ESKELINEN, JANI EROLA, ALEKSI KARHULA,
LUCIA RUGGERA & OUTI SIRNIÖ

Kuvio 4.1 Suomessa syntyneiden korkeakoulututkinnon suorittaneiden (yliopisto tai ammattikorkeakoulu) sekä ilman peruskoulun jälkeistä tutkintoa olevien osuudet 30 vuoden iässä syntymävuosittain ja sukupuolittain, sekä niiden 30-vuotiaiden osuus syntymävuosittain, joiden vähintään toisella vanhemmalla on korkeampi kuin toiseen asteen koulutus.

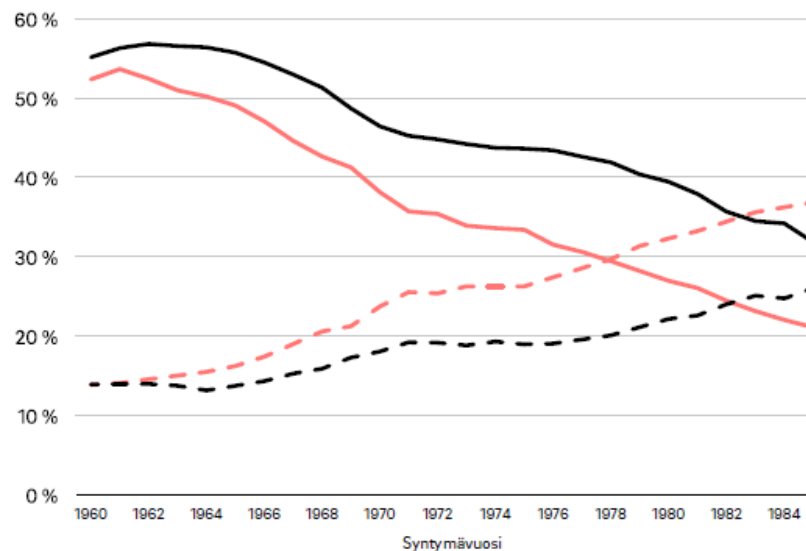
Lähde: Omat laskelmat, Tilastokeskuksen rekisteriaineisto

- Korkeakoulututkinnon suorittaneet miehet
- Korkeakoulututkinnon suorittaneet naiset
- - Perusasteen suorittaneet miehet
- - Perusasteen suorittaneet naiset
- Korkeakoulututkinnon suorittaneet vanhemmat

Kuvio 4.2 Syntymävuosittainen osuus Suomessa syntyneistä, jotka 30 vuoden ikään mennessä ovat suorittaneet korkeamman (liikkuvuus ylöspäin) ja matalamman (liikkuvuus alaspäin) koulutustason kuin vanhempansa.

Lähde: Omat laskelmat, Tilastokeskuksen rekisteriaineisto

- Naisten liikkuvuus ylöspäin
- - Naisten liikkuvuus alaspäin
- Miesten liikkuvuus ylöspäin
- - Miesten liikkuvuus alaspäin

Eriarvoisuuden periytyminen

NIKO ESKELINEN, JANI EROLA, ALEKSI KARHULA,
LUCIA RUGGERA & OUTI SIRNIÖ

- Suomalaisten luokka-asetat ovat painottuneet viime vuosikymmeninä hitaasti mutta varmasti entistä vahvemmin professio-, toimisto- ja palveluammatteihin. Samalla työväenluokkaisten ammattien ja maanviljelijöiden osuus on hiljalleen pienentynyt.
- Se, että naisten koulutusaste on jo pitkään ollut miehiä korkeampi, ei suoraan näy luokkarakenteessa, sillä miesten osuus professioluokassa I on edelleen lähes kaksinkertainen suhteessa naisiin (21 % vs. 11 %). Miehillä kyseinen luokka-asema on kasvanut jopa naisia nopeammin, mikä on yllättävää suhteessa koulutuksessa havaittuihin muutoksiin.
- Miesten luokka-asemissa näkyy polarisoituminen.

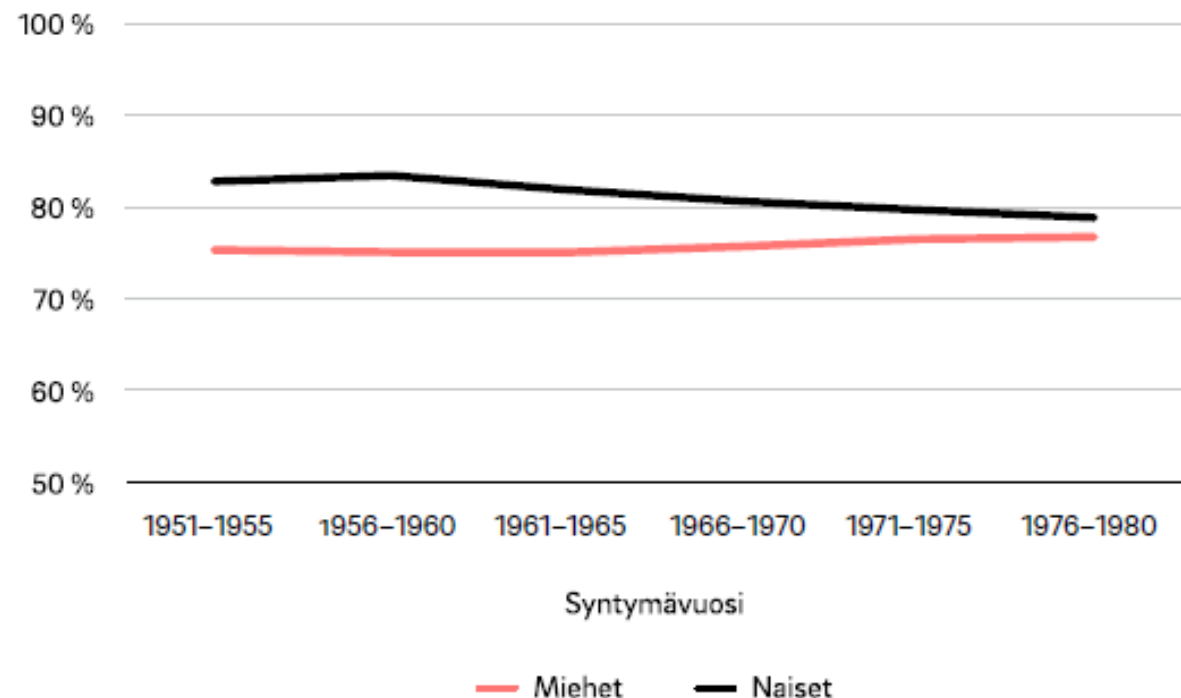
Eriarvoisuuden periytyminen

NIKO ESKELINEN, JANI EROLA, ALEKSI KARHULA,
LUCIA RUGGERA & OUTI SIRNIÖ

- Luokkaliikkuvuus on Suomessa ollut vanhastaan korkealla tasolla, eikä tässä ole nähtävissä suuria muutoksia.

Kuvio 4.6 Luokkaliikkuvuus minkä tahansa luokkien välillä (eli absoluuttinen liikkuvuus) 35–39-vuotiailla miehillä ja naisilla syntymävuoden mukaan. Lähde: Omat laskelmat, Tilastokeskuksen rekisteriaineisto

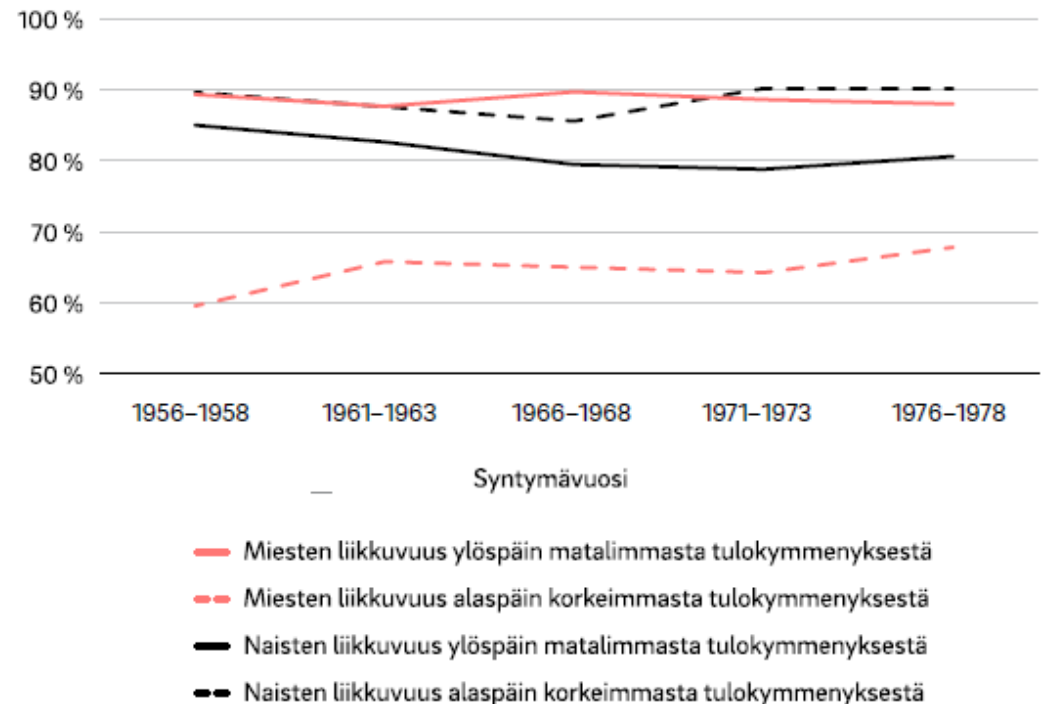
Eriarvoisuuden periytyminen

NIKO ESKELINEN, JANI EROLA, ALEKSI KARHULA,
LUCIA RUGGERA & OUTI SIRNIÖ

- Tulotason periytyminen on heikompaa ja siinä tapahtuneet muutokset ovat olleet vähäisempiä kuin koulutuksessa ja luokkaliikkuvuudessa.

Kuvio 4.9 Liikkuvuus matalimmasta tulokymmenyksestä ylöspäin ja korkeimmasta tulokymmenyksestä alaspäin. Lapsuudenperheen tulotaso (kotitalouden tulot 12–14-vuotiaana) on verrattu aikuisena saavutettuun tulotasoon (32–36-vuotiaana). Tulot on inflaatiokorjattu. Lähde: Omat laskelmat, Tilastokeskuksen rekisteriaineisto

Eriarvoisuuden periytyminen

NIKO ESKELINEN, JANI EROLA, ALEKSI KARHULA,
LUCIA RUGGERA & OUTI SIRNIÖ

• Päätelmät ja suositukset

- Varhaiskasvatuksen saatavuuden ja siihen osallistumisen tasa-arvoisuuden varmistaminen, peruskoulun sisällöllisen ja alueellisen eriytymisen estäminen sekä ammatillisen opetuksen laadun turvaaminen ehkäisevät eriarvoisuuden periytymistä.
- Lahjakkaiden opiskelijoiden kannustaminen lukion suorittamiseen ja korkeakoulutukseen on tärkeää. Se tehdään panostamalla peruskoulun opinto-ohjauksen laatuun ja ajoitukseen sekä valistamalla nuoria koulutuksen eduista. Opinto-ohjauksen resurssit on turvattava.
- Korkeakoulutuksen ja erityisesti yliopistokoulutuksen lisääminen kiinnittämällä huomiota aloituspaikkojen määrään vähentää eriarvoisuuden periytymistä.
- Opintojen loppuvaiheessa ja opintojen päättyessä työmarkkinakiinnittymistä on tärkeää tukea työharjoittelutukien ja TE-palveluiden avulla.
- Tasa-arvoisten rekrytointikäytäntöjen kuten anonyymien työhaun edistäminen ehkäisee syrjintää.
- Huono-osaisesta perhetaustasta tuleville nuorille tarvitaan monialaista tukea, joka edistää nuorten arjen- ja elämänhallintaa sekä vahvistaa toimintakykyä.
- Huono-osaisten perheiden palveluita on syytä vahvistaa, jolloin pystytään nykyistä paremmin tukemaan vanhempien ja perheiden arjessa selviytymistä ja vahvistamaan heidän voimavarojaan.
- Kaikkia edellä mainittuja keinoja on systemaattisesti arvioitava, jotta ne saadaan kohdistettua parhaalla mahdollisella tavalla.

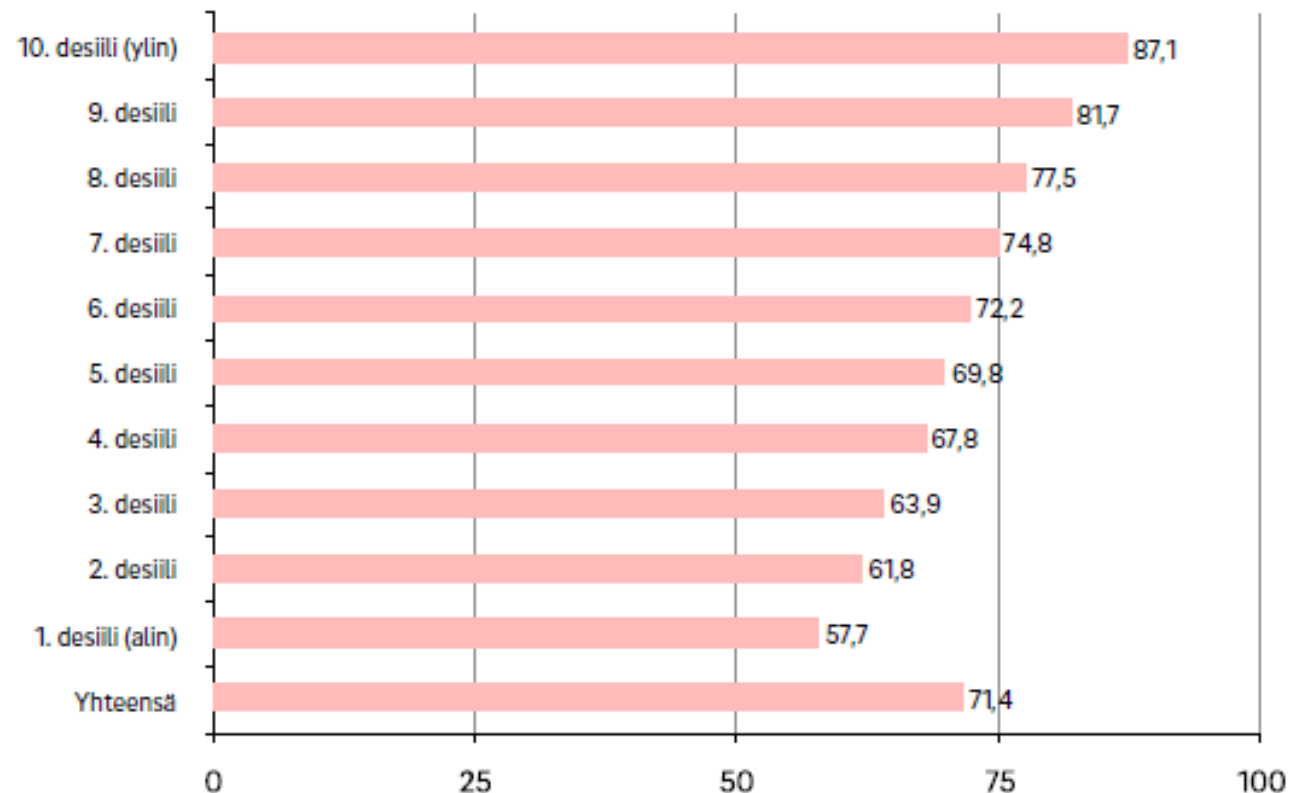
Tulojen yhteys äänestysaktiivisuuteen ja puoluevalintaan

HANNA WASS & TIMO M. KAUPPINEN

- Tulojen yhteys äänestysaktiivisuuteen on suoraviivainen: mitä suuremmat tulot, sitä korkeampi äänestysaktiivisuus.

Kuvio 5.4 Äänestysaktiivisuus vuoden 2019 eduskuntavaaleissa tulokymmenysten mukaan (%). Lähde: Tilastokeskus 2019b.

Tulojen yhteys äänestysaktiivisuuteen ja puoluevalintaan

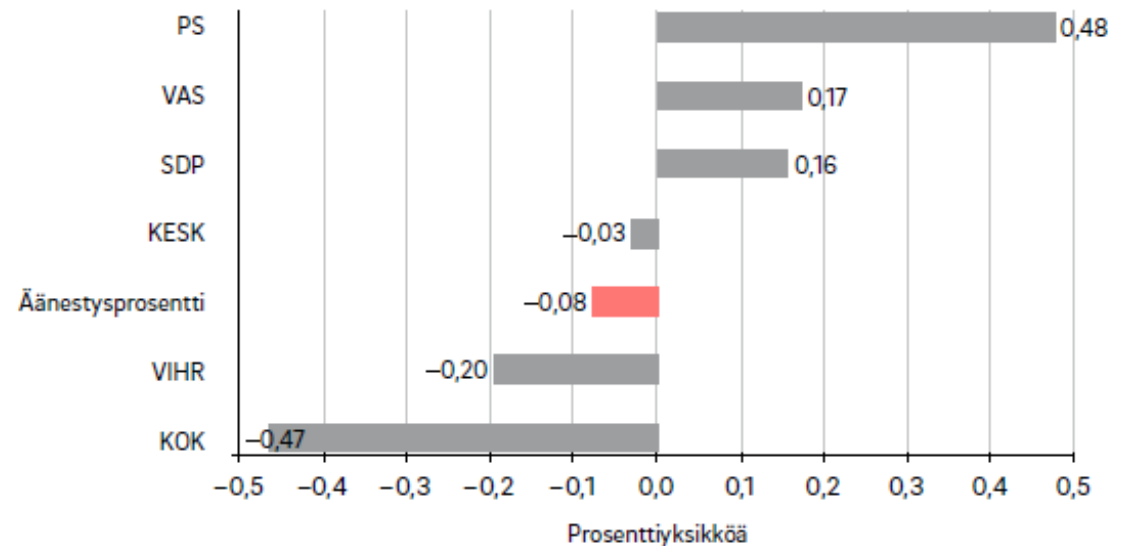

HANNA WASS & TIMO M. KAUPPINEN

- Ansiotulojen laskulla on yhteys Perussuomalaisten suurempaan kannatukseen. Vasemmistoliitolla ja SDP:llä yhteys on samansuuntainen mutta heikompi.

Kuvio 5.2 Ansiotuloaseman laskun kokeneiden osuuden yhteys puolueiden kannatukseen ja äänestysprosenttiin äänestysalueilla vuoden 2015 eduskuntavaaleissa, kun vaaliipiiri, maaseutumaisuus ja eläkeläisten ja ruotsinkielisten osuudet on otettu huomioon (tulokäsite: henkilön työ- ja yrittäjätulot yhteensä).

a. Kuinka paljon suurempaan kannatusosuuteen on yhteydessä yhden prosenttiyksikön ero ansiotuloaseman laskun kokeneiden osuudessa 18–66-v. työvoimassa?

Tulojen yhteys äänestysaktiivisuuteen ja puoluevalintaan

HANNA WASS & TIMO M. KAUPPINEN

- Päätelmät ja suositukset
 - Taloudellinen, sosiaalinen ja poliittinen valta kietoutuvat yhteen: mitä paremmassa asemassa henkilö on, sitä todennäköisemmin hän asettuu ehdolle vaaleissa ja äänestää. Rikkailla on myös havaittu olevan ryhmänsä kokoon nähden paljon vaikutusvaltaa päätöksenteossa. Siksi poliittista eriarvoisuutta vähennetään vähentämällä tuloihin, koulutukseen ja ammattiasemaan liittyviä eriarvoisuuksia.
 - Demokratian kannalta on tärkeää, että pienituloisten tai muutoin huono-osaisten edustajiksi ilmoittautuvat puolueet todella ajavat näiden ryhmien asiaa. Jatkossakin tarvitaan tutkimusta, joka tarkastelee, miten eri puolueiden lupaukset suhteutuvat toteutettuun politiikkaan eriarvoisuuden näkökulmasta.

Nuorten rasismien kokemukset peruskoulussa ja toisella asteella

TUOMAS ZACHEUS

- Erityisesti ulkonäöltään selvästi valtaväestöstä poikkeavat maahanmuuttotaustaiset nuoret olivat kokeneet monia syrjinnän ja rasismien muotoja, kuten ihonvärinsä takia pilkkaamista.
- Yli 90 prosenttia valtaväestön nuorista oli samaa mieltä väitteestä, että he tunsivat olevansa suomalaisia, mutta alle 50 prosenttia maahanmuuttotaustaisista nuorista oli tätä mieltä.
- Maahanmuuttotaustaiset nuoret (24 %) useammin kuin valtaväestö (12 %) olivat samaa mieltä siitä, että he haluavat olla samanlaisia kuin muut oppilaat kouluissaan.
- Yli puolet (51 %) valtaväestön nuorista oli samaa mieltä siitä, että Suomessa esiintyy paljon syrjintää, kun taas alle puolet muista vastaajista (46 %) ajatteli niin.

Nuorten rasismien kokemukset peruskoulussa ja toisella asteella

TUOMAS ZACHEUS

- Maahanmuuttotaustasta riippumatta noin neljäsosa nuorista sanoi, että heitä oli syrjitty tai kiusattu koulussa.
- Maahanmuuttotaustaisia nuoria oli kiusattu tai syrjitty vapaa-ajalla hiukan useammin kuin valtaväestön nuoria, mutta näiden kahden ryhmän välillä ei ollut eroa syrjinnän kokemisessa koulussa.
- Ensimmäisen sukupolven maahanmuuttotaustaisten keskuudessa kiusaamisen ja syrjinnän kokemukset olivat keskimäärin yleisempiä kuin toisen sukupolven.
- Vaikka kiusaamisen mekanismit olivat usein samantyyppisiä sekä valtaväestöllä että maahanmuuttotaustaisilla, syrjinnän ja rasismien kokemukset erosivat suuresti riippuen siitä, katsottiinko niitä valtaväestön nuorten vai maahanmuuttotaustaisten nuorten näkökulmasta. Toimet, joita valtaväestöön kuuluva ei nähnyt lainkaan rasistisina, saattoivat tuntua hyvinkin rasistisilta maahanmuuttotaustaisen näkökulmasta.

Nuorten rasismien kokemukset peruskoulussa ja toisella asteella

TUOMAS ZACHEUS

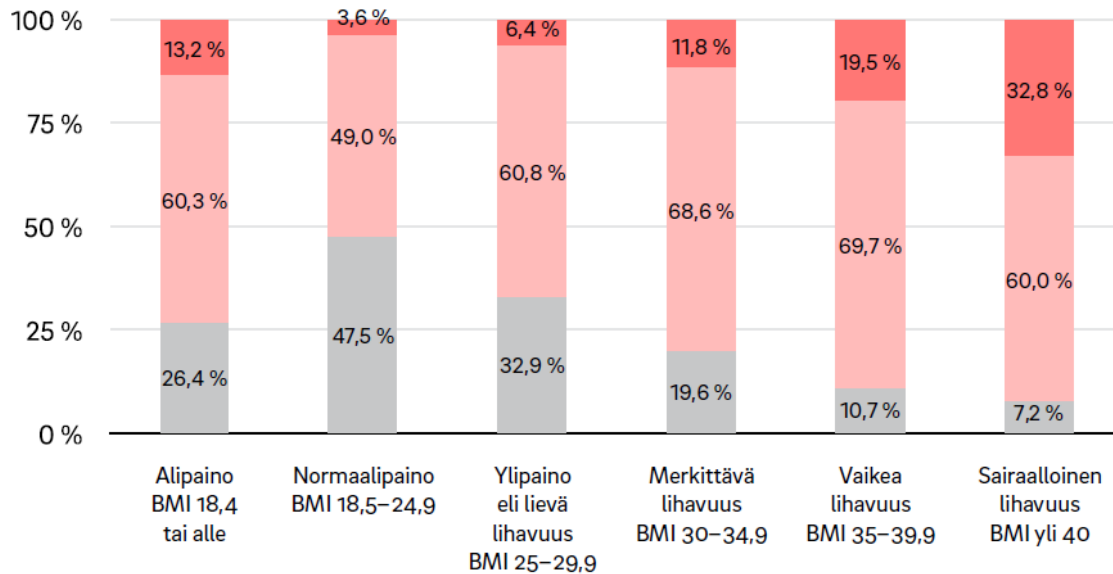
- Päätelemät ja suositukses
 - On lisättävä pakollista monikulttuurisuuskuulutusta päättäjille, virkamiehille, hallintoehkilöstölle, opettajille, ohjaajille ja toimittajille
 - Kaikille kuulutustaasteille kaikkiin oppilaitoksiin tarvitaan monikulttuurisuuteen liittyvä pakollinen opintojakso.
 - Kun järjestetään keskustelu- tai muita tilaisuuksia rasismista, niihin pitää kutsua ennen kaikkea asiantuntijoita ja välttää asiasta paljon puhuvien mutta vähän tietävien kutsumista.
 - Rasismien vastaista kampanjointia julkisuuden henkilöiden avulla tarvitaan lisää.

Ruumiin kokoon liittyvä sukupuolittunut syrjintä

HANNELE HARJUNEN

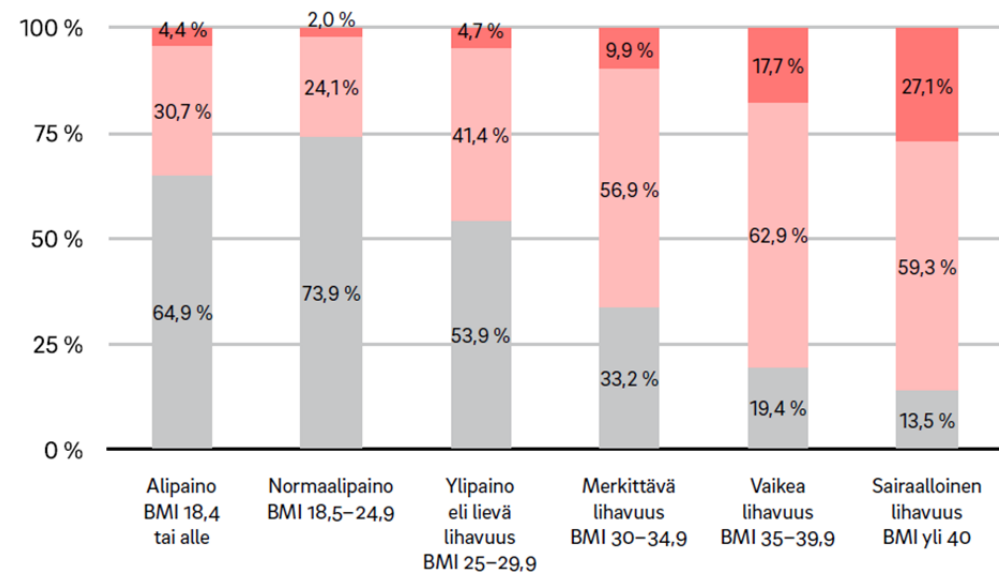

Kuvio 7.1 Oletko mielestäsi tullut kohdelluksi huonosti (esim. huomauttelu, huutelu, kiusaaminen) vartalosi koon perusteella?

■ Ei koskaan ■ Joskus ■ Usein

Kuvio 7.2 Oletko kokenut syrjintää vartalosi koon perusteella?

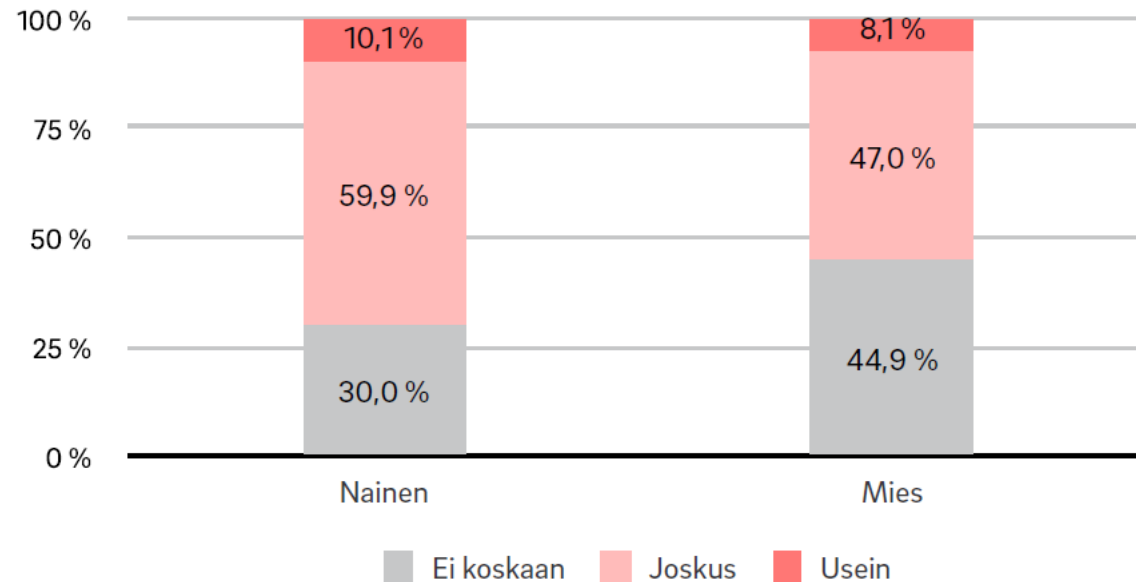
■ Ei koskaan ■ Joskus ■ Usein

Ruumiin kokoon liittyvä sukupuolittunut syrjintä

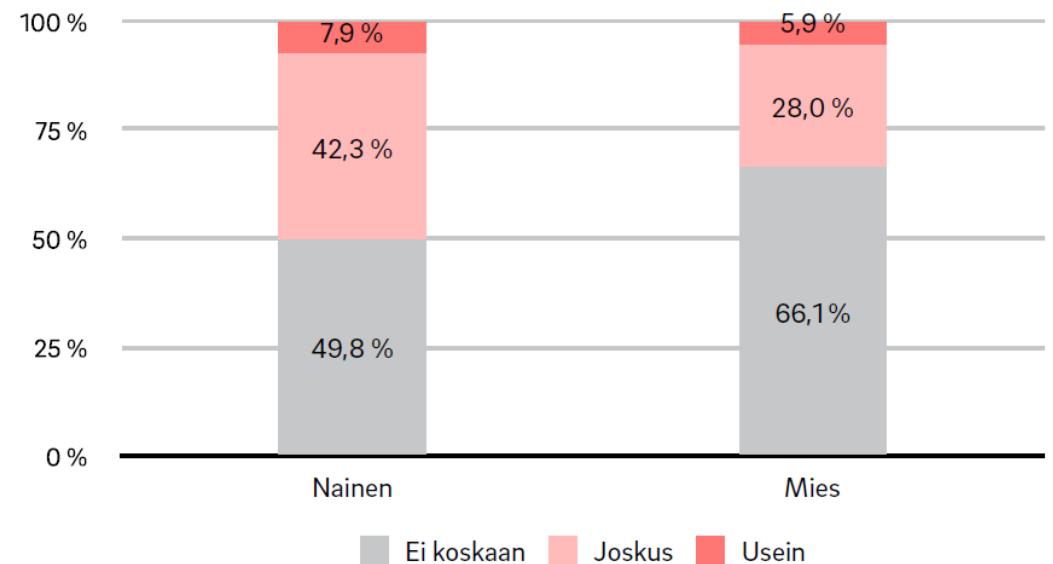
HANNELE HARJUNEN

Kuvio 7.3 Oletko tullut mielestäsi kohtelluksi huonosti (esim. huomauttelu, huutelu, kiusaaminen) vartalosi koon perusteella? Sukupuolen mukaan (%).

Kuvio 7.4 Oletko kokenut syrjintää vartalosi koon perusteella? Sukupuolen mukaan (%).

Ruumiin kokoon liittyvä sukupuolittunut syrjintä

HANNELE HARJUNEN

- Päätelmät ja suositukset

- Ei ole vain yhtä oikeaa tai hyväksyttävää ruumiin kokoa. On edistettävä kulttuurista ilmapiiriä, jossa kaiken kokoisia ihmisiä kohdellaan yhtä arvokkaina.
- Painosyrjintä on tunnistettava ja tunnustettava yhdeksi syrjinnän muodoksi.
- Painosyrjintä tulisi sisällyttää osaksi yhdenvertaisuuslainsäädäntöä.
- Lihavien ihmisten toimijuus on tunnustettava ja sitä on vahvistettava muun muassa terveydenhuollossa.
- Painosyrjintätutkimusta on tarpeen laajentaa ja monipuolistaa.

Alkuperäinen raportti:

https://sorsafoundation.fi/wp-content/uploads/2020/09/Eriarvoisuus2020_web3.pdf

KALEVI
SORSA
SÄÄTIÖ

Eriarvoisuuden tila Suomessa 2020

Toimittanut Maija Mattila

KALEVI SORSA -SÄÄTIÖ